

római út folytatását látta. A római út következő biztos pontját a mai 84. sz. közúttól K-re, a Végh-malomig vezető földút vonala, majd ismét a szántóföldön követhető kavicsos, kiemelkedő sáv jelentette. Az út vonala ezen a szakaszon több helyen megtörik. A terepbejárás és a műszeres felmérés több ponton módosította a római út eddig ismert vonalát. A nyomvonalat a Végh-malomtól Ny-i irányban egészen a Faképi-dűlőig, a 88. sz. út tervezett vonaláig követtük. Érdekesség, hogy a Szaput-árok környékén a kavicsos sáv teljesen hiányzik. Ezt okozhatta erózió (a vízfolyás, illetve áradások), de elképzelhető az is, hogy a mocsaras terület miatt nem kavicsotlétést, hanem facölöpökre helyezett útszakaszt építettek. A római út nyomvonala a két, azonosított szakasz között feltételezéseink szerint a ma is használt földút vonalán, azaz a Tilos-erdő, majd a Sár-dűlő É-i szélén fut egészen a Sárvár-Rábasömjén között vezető közútig. Ezt Tóth Endre korábbi kutatásai is alátámasztják. Megállapítható, hogy a római út nyomvonala részben vagy egészében egybeesik a 88. sz. elkerülő út tervezett nyomvonalának mintegy 1900 m hosszú szakaszával. A kérdéses területen folytatott terepbejárások a ma is használt út nyomvonala és növényzet miatt nem nyújtottak segítséget a nyomvonal pontosításához. Elképzelhető az is, hogy – hasonlóan a Szaput-árok mentén tapasztaltakhoz – nem található kavicsos sáv az említett szakaszon. Lehet, hogy faszerkezetű útszakasz húzódik itt, esetleg elpusztult (erózió) az egykori kavicsalapozás. Végleges választ csak a terület feltárása adhat.

Munkatárs: Vámos Gábor.

KISS PÉTER

337. Sárvár, 88. sz. főút csatlakozása

(Vas megye) R, B, Rő, Á, Kö

2004. március 23. és május 14. között végeztük a Sárvár 84. sz. főút 65+184 km-szelvényben az útcsatlakozás építését megelőző régészeti feltárást. Az útcsatlakozás korábbi részeinek feltárása 2002–2003-ban megtörtént. 2004-ben a 88. sz. főút csatlakozását és lehajtóját kutatuk meg. Az ásatás három felületen zajlott. Elsőként a 88. sz. főút 0+20–0+50 m-ig tartó szakaszát tártuk fel március 22. és április 9. között. A felületen 23 objektumot bontottunk ki, melyek között római kori kutak, késő bronzkori (urnamezős kultúra) verem, bronzkori gödrök és cölöplyukak találhatók.

Április 29-ig tartott a 88. sz. elkerülő út 0+140–0+200 m közötti szakaszának feltárása, ahol 68 objektumot bontottunk ki. A feltárt jelenségek és leletek a rézkorból (lengyeli kultúra) és a középkorból, túlnyomó részük pedig a bronzkorból származik. A jelenségek típusai: házak, gödrök, kút.

Május 14-én fejeződött be a 88. sz. elkerülő út Sárvár felé vezető lehajtójának 0–0+230 m közötti szakaszának a feltárása. A legtöbb objektum (118) ezen a szakaszon került elő, amelyek őskori (badeni, urnamezős kultúrák) házak és gödrök, római kori gödrök, Árpád-

kori kemencék és kutak voltak. Feltártunk két egykori patakmedret, amelyek az Árpád-kori települést É és D felől határolták.

FARKAS CSILLA – KISS PÉTER

338. Sávoly, Benyíló-dűlő

(Somogy megye) R, N

A lelőhely Sávoly községtől kb. 3 km-re Ny-ra, Szőke-dencs községtől 2 km-re É-ra található.

Először 2004. június 7–16. között dolgoztunk. Az előkerült objektumok alapján a kutatószelvény középső és É-i részét bővítettük 2004. június 23. és július 12., majd július 18. és augusztus 11. között. Ebben az időszakban a lelőhely É-i részétől Ny-ra lévő lehajtósávban is kutatószelvényt húztunk, amelyet később bővítettünk. Augusztus 23–25. között a lehajtósávban lévő szelvényt szélesítettük ki.

Összesen 21 672 m² területen 313 objektumot tártunk fel. A lelőhely nyomvonalba eső részének É-i és középső részét, valamint a lehajtósáv Ny-i részét teljes szélességében tártuk fel. Az általunk megkutatott rész É-i végén az objektumok megszűntek, ezek sűrűsége a feltárt rész déli végében is jelentősen csökkent, a nyomvonalon kívül a lelőhely mind Ny-ra, mind K-re folytatódott.

A lelőhelyen viszonylag ritkán elszórva kerültek elő objektumok, ezek nagyobb részt a 9. századra, esetleg a 10. század első felére datálhatók. Ebből egy kemencemaradvány, kettő árok, a többi tároló- és szemetesgödör, illetve cölöplyuk. A kerámia mellett több gödörben igen nagy mennyiségű, nagy hőfokon kiégett patics és néhány vastárgytöredék került elő. Betöltése alapján 148 objektum szintén erre a korszakra datálható.

Előkerült továbbá néhány lengyeli kultúrához tartozó objektum is: főleg cölöplyukak kisebb-nagyobb gödrök, valamint két árok. Nyolc biztosan lengyeli objektum mellett két őskorra datálható és tíz, betöltése alapján feltehetően őskori objektum alkotta a lelőhely lengyeli részét. Ezek a lelőhely ÉNy-i részén csoportosultak. Több kovapattinték, három agyagkanál-töredék, egy kőbalta/kőbuzogány-töredék került felszínre a kerámia mellett.

MOLNÁR ISTVÁN – GALLINA ZSOLT

339. Sávoly, Hupolagos

(Somogy megye) U, R, LT, Á

A lelőhely (M7/S-57) a Főnyedre vezető közút és a Marótvölgyi-csatorna között helyezkedik el. Összefügg a Főnyedre vezető út túloldalán elhelyezkedő Major-dűlő (S-58) lelőhellyel. A Hupolagos számos, kisebb-nagyobb homokdombból áll, a terepbejárási adatok alapján nagy kiterjedésű, de kevésbé intenzív lelőhely. A 2004. évi feltárás igazolta a terepbejárási adatokat, több mint 17 000 m² területen mindössze 102 objektumot találtunk.

A lelőhely keleti részén, a Marótvölgyi-csatornához közelebb eső területen kerültek elő a *dunántúli vonaldí-*

szes kerámia kultúrájának települési objektumai. Szabálytalan, sekély objektumok mellett több tárológödrt és árkot sorolhatunk ebbe az időszakba. Feltártunk egy építményszerű objektumot is, mely több, mély tárolórészrel rendelkezett. A telep kevés számú objektumából aránylag sok kerámiatöredék mellett, viszonylag kevés állatcsontot és paticsot gyűjtöttünk. Említést érdemelnek a részben szórványként előkerült kőbalták és kőeszközök.

A lelőhely nyugati részén találtuk meg a *Balaton-Lasinja kultúra* objektumait. Néhány, általában minimális leletanyagot tartalmazó, sekély gödör mellett, egy nagyobb területen elszórtan sok kerámiatöredék és több kőeszköz került elő. Objektumot nem lehetett meghatározni, a kerámiatöredékek kopása miatt feltételezhető, hogy a víz hordta össze egy helyre a leletanyagot. Feltártunk egy erősen szétszántott urnasírt is, melynek csak a legalja maradt meg. Egy nagyobb edény aljtöredéke tartalmazta a hamvakat, kísérő lelet nem volt.

A *kelta* kort egyetlen sekély gödör képviselte, melyből néhány kerámiatöredék mellett vassalak került elő.

A neolit teleppel megegyező területen találtuk meg az *Árpád-kori* települést. Számos árok és sekély gödör mellett az egyik objektum, igaz feltételelesen, vasolvasztó lehetett. Az előkerült, viszonylag szerény leletanyagban fazéktöredékek mellett néhány vastárgyat és vassalakat találtunk.

HONTI SZILVIA – SIKLÓSI ZSUZSANNA –
NÉMETH PÉTER GERGELY

340. Sellye határa

(Baranya megye) U, R, B, Ró, Á, Kk

A város rendezési tervéhez kapcsolódó régészeti örökségvédelmi hatástanulmány előkészítésére 2004. június 2–3-án terepbejárást végeztünk a teljes közigazgatási területen. Sellye régészeti lelőhelyeinek szisztematikus felkutatása még nem történt meg. A településről először 1868-ban kerültek elő római kori éremleletek, később a pécsi múzeum régészei végeztek helyszíneléseket, terepbejárásokat. A korábbi ismert és a terepbejárás során újonnan azonosított lelőhelyekkel együtt összesen 18 lelőhelyet találtunk a város területén. A középkori és török kori források feltárása és feldolgozása átlagosnak mondható. A mai közigazgatási határon belül a középkorban legalább négy falu – Sellye, Csöbörfalva, Jánosfalva és Igrici – létezett. A helyi hagyomány két további faluról (Kisfalu, Diás) is tudott. Az írott forrásokban 1748-ban jelenik meg Cseberfalva,¹⁵ amely nevét Cseber-Csöbör nevű birtokosától kapta. Ma a község határ DK-i szélénél fekvő területet nevezik Csöbörfának vagy Cseberfának.¹⁶ A falu régészeti nyomait a

14. sz. lelőhelyen találtuk meg. Ide sorolható még a 11–13. sz. lelőhely is.

A birtokosról elnevezett Jánosfalva első említését 1454-ből ismerjük, ekkor itteni köznemes nevében fordul elő. Ma a község határ K-i részén fekvő területet nevezik Jánosfának.¹⁷ A település régészeti nyomait még nem ismerjük. Az írott forrásokban először csak 1500-ban jelentkező Igrice¹⁸ neve királyi igricek, azaz énekmondók, mulattatók lakhelyére utal, ennek alapján viszont a falu eredete visszanyúlik az Árpád-korra.

A belterülettől K-re, a csányosztói határ közelében van a Pusztasó nevű terület, ahol cserépdarabokat találtak. A hagyomány szerint itt volt Igric község. 2004. évi terepbejárásunkon a részben illegális személtlerakónak használt 10. sz. lelőhelyen Árpád-kori és késő középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk. Pesty Frigyes adatközlője szerint Diás és Kisfalu (Kisfalu) hajdan település volt, ahonnan a 18. sz. közepén a lakosok beköltöztek Sellyére. A két települést nem ismerik a történeti munkák, de a hagyományt – legalábbis részben – igazolja az a körülmény, hogy a Deás-dűlőben Árpád-kori-késő középkori falu és kohásztelep maradványait sikerült rögzíteni.

A terepbejárás során regisztrált 18 lelőhely jellege: őskori (azon belül nem meghatározható korú); újkőkori (lengyeli kultúra); középső rézkori; bronzkori; késő bronzkori (halomsíros kultúra) telepnyomok; római kori telepnyom és éremlelet; kora Árpád-kori temető; középkori telepnyomok; Árpád-kori vaskohó; késő középkori falu és telepnyomok; késő középkori-kora újkori vár; újkori mészégető kemence, temető.

Munkatársak: Marton Tibor, Stibrányi Máté, Szabó Zoltán.

GÁBOR OLIVÉR

341. Sē, Kertalja-dűlő

(Vas megye) Ő, A, Kk

2004. április 22. és május 27. között végeztük el a 89. sz. főút Szombathelyt elkerülő szakasza folytatásaként a Bucsú felé vezető új útszakasz 4+300–8+800 km-szelvény közti szakaszán 2001-ben terepbejárással rögzített 4 lelőhely feltárását. A lelőhelyek számozása folytatása a Bucsú-ország határ szakaszon megfigyelt lelőhelyeknek.

Színese-patak K-i terasza: Néhány késő középkori gödört tártunk fel, kevés edénytöredékekkel. Néhány erodálódott, jellegtelen őskori edénytöredéket is gyűjtöttünk.

Színese-patak Ny-i terasza: Több mint 100 objektumot tártunk fel, amelyek mindegyike az avar korra keltezhető. Oszlopszerkezetes házrészletek, személgödörök, karám részlete és egy kemence jelenti a település elemeit. A ka-

15 CsÁNKI D.: Magyarország történelmi földrajza. II. köt., Bp., 1894, 477.

16 Baranya megye földrajzi nevei II. köt. Pécs, 1982, 263/266.

17 Baranya megye földrajzi nevei II. köt. Pécs, 1982, 263/257.

18 CsÁNKI D.: Magyarország történelmi földrajza. II. köt., Bp., 1894, 491.